

В. Ф. Погребенник, д-р філол. наук, проф.,
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ

ТВОРЧИСТЬ ЛЕСІ УКРАЇНКИ У СПРИЙНЯТТІ РОМАНА ОЛІЙНИКА-РАХМАННОГО

Досліджено особливості публіцистично-есеїстичної та літературознавчої перцепції постаті і творчої спадщини Лесі Українки у працях доктора філософії Романа Олійника-Рахманного (1918–2012). Висвітлено, як розвивалося авторське розуміння поезії і драматургії письменниці в контексті її доби та сприяло прогресу нації та української літератури модерної доби. Відповідно до змісту статей та есе Романа Олійника-Рахманного розкрито систему його поглядів на світогляд, політичні й естетичні переконання, коло мотивів та образів у творчості Лесі Українки, насамперед в громадянській ліриці поетеси, її мистецький перегук із В. Стефаником, М. Вороним, М. Філянським та ін. Наголошено на вагомому значенні індивідуального внеску поетеси в розвиток культурно-політичної самобутності нації і її художньої творчості, у подолання синдрому сервілізму та рабства духу.

Ключові слова: література перцепція, есеїстика, жанр, пафос, патріотизм, лірика, новаторство.

Особливості наукової та публіцистичної перцепції новітнього письменства в українській екзилі ХХ ст. є актуальною проблемою, ще недостатньо дослідженою вітчизняним літературознавством. Сучасна наука тільки розпочала осмислення в душі постколоніального методу спадщини тих учених, прізвища яких у тоталітарному СРСР коли зрідка й згадували, то тільки як ворогів із "буржуазно-націоналістичного табору", а їхні праці надійно переховувались у спецфондах. Це стосується й постаті та доробку Романа Рахманного (1918–2002). Ім'я цього публіциста, есеїста, історика та літературознавця з Канади (справжнє прізвище – Роман Олійник, псевдоніми Хміль Роман, Roman d'Or) стало ширше знаним на його батьківщині вже в незалежній Україні. Серйозне вивчення вченого набутку на його батьківщині розпочалося з наукового збірника "Публіцист мислі й серця" (Київ, 2000).

Перед тим, 1997 р., у видавництві Товариства "Просвіта" побачив світ солідний том вибраних есеїв і статей Романа Рахманного "Роздуми про Україну". Він і сьогодні засвідчує плідність "кращих традицій західної університетської науки" (І. Дзюба), науковий об'єктивізм у висвітленні "цілісної картини еволюції української суспільної й естетичної свідомості" (П. Кононенко), розвиток "українського художнього слова обабіч тодішніх кордонів" (Ф. Погребенник). На той час автор цієї книжки уже став лауреатом Державної премії України імені Тараса Шевченка за фундаментальний українознавчий тритомник "Україна атомного віку" (Торонто, 1987–1991). Тут помітне місце посідають белетризована публіцистика та есеї про українських письменників, літературно-критичні нариси.

Повернення імені й доробку одного з екзильних найактивніших аналітиків в Україну стало можливим за умов краху тоталітаризму та зняття введених ним ідеологічних та історичних табу. Наукова й творча спадщина Р. Олійника не втратила актуальності в умовах ХХІ "післямирноатомного" століття завдяки відданості ідеї української суверенної держави, гуманним ідеалам справедливості й толерантності до людини і нації. У розмислі Романа Рахманного-публіциста, есеїста і літературознавця про історичну долю й недолю батьківщини, її культури особливо багато в усі десятиліття його творчої діяльності важили літературні персоналістика і художнє слово. Це стосується, насамперед, представників рідного письменництва – Г. Сковороди, І. Котляревського, М. Шашкевича, Т. Шевченка, М. Костомарова, І. Нечужа-Левицького, І. Франка, Лесі Українки, В. Стефаника, Ю. Липи, М. Куліша, Юрія Клена, Є. Маланюка, Івана Багряного, Л. Костенко й багатьох інших, у тому числі авторів, менше знаних навіть фахівцям (В. Мова-Лиманський, М. Філянський та ін.). Їхня "стара" емоційність, національно-патріотичний і соборницький пафос, мужні позви з насильниками-асиміляторами примножували українську гідність творчого набутку сина галицьких хліборобів Романа Рахманного – діяча збройного спротиву ОУН і журналіста, згодом лектора історії української літератури в університеті Мекгіл та доктора філософії Монреальського університету, ступінь якого він

отримав за працю "Літературно-ідеологічні напрямки в Західній Україні (1919–1939 роки)", перевидану в Києві 1999 р.

Назагал українська література стала високим ідеологічно-естетичним контекстом й інтертекстом його мисленнєво багатой та емоційно-образної спадщини (охопила 17 монографічних видань, а ще близько тисячі статей у діаспорній періодиці, понад 300 – в інших, виданнях), цього відкритого у часі роздуму про найдорожче. Як слушно зауважив І. Дзюба у ґрунтовному передслів'ї "Українські тривоги атомної доби" до видання 1997 р., "Роман Рахманний – один із тих публіцистів, які, маючи тверді світоглядні та ідеологічні засади для орієнтації в бурхливій історичній стихії, здебільше не стають на легкий шлях підпорядкування їм живої матерії політичної дійсності, а прагнуть до адекватного розуміння її і окреслення сталої сутності породжуваних нею проблем" [1, с. 6–7].

Потужну мислительно-креативну засаду Романа Рахманного сформульовано вже першим абзацом його прологу із "Роздумів про Україну". Вона базується на поєднанні двох крилатих фраз: "Я думаю, отже, існую" Декарта і "Мислення становить усю гідність людини" Паскаля. Простою і переконливою є нова формула від Романа Рахманного: "Думаю, отже, гідно існую!..". Його гідне думання підпорядковане високій мрії про вільну Україну – таку, якою снили і за яку змагалися словом та чином класики літератури і світочі нації Тарас Шевченко та його духовна донька Леся Українка, згуртування модерністів її покоління, Іван Нечуй-Левицький та український Мойсей Іван Франко, Богдан Лепкий, Василь Стефаник, Микола Вороний і Олександр Олесь, діячі українського "розстріляного Відродження" 20-х років, митці "вісниківської квадриги" і Василь Стус.

Плеяда літераторів доби кінця XIX – початку XX ст., яка принесла світову славу українському новітньому письменству та надолужила його відставання від західноєвропейського, репрезентоване в "Україні атомного віку" та в "Роздумах про Україну" чільними іменами, найчастіше після Шевченка і Франка – Лесі Українки. Мову про цю маркантну постать канадський дослідник розпочав віднесенням "поетки українського Рісорджіменту" (Дм. Донцов) до тих небагатьох київських

інтелігентних родин, що у зрусифікованому Києві принципово послуговувались українською мовою, як Лисенки, Косачі та Старицькі. Що це не побутова подробиця в авторській візії, засвідчує діалог Романа Рахманного "Дон Кіхот і Гамлет на горі". Його присвячено обговоренню того етноментального феномену, який Євген Маланюк влучно й уїдлимо назвав "здрібнілим мікромалоросійством". Отже, у цьому тексті Леся Українка постає діячкою, яка органічно не сприймала це українське родове слабке місце. Історик-публіцист Р. Олійник побачив і сформулював його як податливість українства на всілякі псевдоуніверсалізми, добродушне прагнення розплинутися в нібито вселюдському на шкоду свому рідному. Цікаво, що компрометації цієї вади в діалозі прислужилися критичні міркування М. Грушевського і канадського гумориста Стівена Лікока.

Леся Українка фігурує в аналогічному ідейному контексті і в есеї «А до того – я не знаю "людства"», до того ж у "товаристві" Т. Шевченка, І. Франка й Миколи Хвильового. Зосібно її атестовано тут як мислителя, що боровся із цим синдромом національної меншовартісності, «духом малоросіяництва, рутенства й "енківства", руйнував "тенденцію саморозпливання українців у т. зв. ширшому людстві» [1, с. 95]. Цій тяглій загрозі Роман Рахманний протиставив художню творчість, публіцистичні виступи й епістолярій Лесі Українки. Її цілокупну спадщину автор осмислив як антидот проти рабства духа, всілякого сервілізму. А ще – як патріотичний первень її життєтворчості, що об'єднує всі форми, роди й види творчого себевияву Лесі Українки.

Наприклад, "вістрям" журналістикознавчої статті "Три етапи вільної української преси" Романа Рахманного є оприявлення найбільшого її прагнення, актуального й на початку ХХІ ст.: "щоб Україна була політичною силою" [1, с. 56]. Цитовані слова, гадаємо, генетично походять від формулювання Лесі Українки – лідерки українських соціал-демократів самостійницького спрямування – зі статті 1897 р. "Не так ті вороги, як добрії люди". Тут ішлося про / виконання найбільш поважного і складного завдання: і за тяжких обставин російського самодержавства слід, мовляв, робити Україну вже тепер, наприкінці ХІХ ст., політичною силою.

У жанрах громадянської лірики виявами патріотичного всеосяжного чуття Лесі Українки Роман Рахманний слушно номінував такі потужні вірші, як "Contra spem spero!" та "Слово, чому ти не твердая криця...". Вираз патріотизму в першому шедеві відзначається, згідно з Романом Рахманним, саме тією небуденною витримкою (ця оцінка – зі статті "Сучасні критерії українського патріотизму"), якої в обolonці античної пам'ятної міфологеми вимагала від себе Леся Українка: "Я на гору круту крем'яную / Буду камінь важкий підіймать, / І, несучи вагу ту страшную, / Буду пісню веселу співать".

Цитату з другого твору подано в есеї не лише філологічної проблематики "Слово рідне, не будь ворогом нашим!". Її заголовний образ може породити в обізнаного читача аналогії з поетичними творами літературного вчителя Лесі Українки Пантелеймона Куліша та її молодшого сучасника Олександра Олеса, які сенсово глибоко й емоційно культивували образ "рідного слова". Есей же Романа Рахманного підпорядковано темі української людини, не роззброєної психологічно. При цьому знову влучно дібраний для цитування катрен медитації "Слово, чому ти не твердая криця..." отримав у автора з Канади нове життя, будучи інтерпретаційно зорієнтованим на українських вільних журналістів, яким і він сам був на вільному Заході: "Слово, моя ти єдина зброє!.. / Може, в руках невідомих братів / Станеш ти кращим мечем на катів". Так пролонгований у часі й просторі лейтмотив слова-зброї із "подачі" Лесі Українки зайняв центральне місце у темарії Романа-Рахманного – есеїста й літературознавця. А сам він як творець і людина став слідом за своєю ідейною навчателькою взірцем виконання високого заповіту для наступних поколінь української творчої інтелігенції.

Есей "Перемога на березі чекань", пов'язаний також із іменами Г. Сковороди і Т. Шевченка, присвячено проблемі драматичних становища й екзистенції свідомих українців і самої України. Вона деградувала, перетворена червоними сатрапами на "давню російську губернію". В есхатологічній, але автентичній "сцієнтичній" візії автора московські сатрапи розбивають українську націю на атоми і пробують змішати їх у "російських молекулах". Тут,

активно застосувавши засоби умовності: невидимий трибунал світочів нації на чолі з Шевченком і Франком, віддавши належне і борцям, і капітулянтам, автор закликає до витримки у боротьбі проти деградації України в СРСР. У цьому контексті вагомо звучить профетичне слово письменниці, що залишила заповіт, як потрібно «тракувати заламанців на тому фронті української гідності: "Коли я крицею зроблюсь на тім вогні, / Скажіть тоді: "Нова людина народилась!". / А як зломлюсь – не плачте по мені! / Пожалуйте, чому раніше не зломилась!» [2, с. 563]. У жодній лесезнавчій праці – й не тільки радянської доби – подібного ідейно-емоційного трактування цитованих рядків іще не було. Фактично розкриттям підґрунтя такого патріотичного максималізму Лесі Українки можна вважати і наведене в діалозі "Дон Кіхот і Гамлет на горі" її свідчення з листа до брата Михайла Косача. Воно показує силу влади образної уяви письменниці й великої українки, якій було соромно перед вільними народами з-за меж Російської імперії, наприклад болгарським. Адже її розвинута імаґинативна уява викликала болуче відчуття дорогою із Софії в Україну, начебто царські кайдани і ярмо неволі понатирали в неї на руках і шиї червоні сліди, які печуть і видні всім людям.

Як високо шанував Роман Рахманний Лесю Українку-творця, розкрито, зокрема, в другій частині статті "Виховні аспекти українців Канади і Америки". Вона дає цінний матеріал для характеристики висвітлення відзначення українцями вільного світу сторіччя від дня народження письменниці. Того ювілейного 1971 р. автор був свідком (а потім виступив рецензентом у пресі) неординарної мистецької акції – вистави драми-феєрії Лесі Українки "Лісова пісня" молодіжної Студії мистецького слова на чолі з Лідією Крушельницькою. Тоді Р. Олійник у допису з цієї нагоди до часопису "Наша мета"¹ особливо зосередив вагу

---

¹ В іншій статті, опублікованій 1981 р. в "Америці", такого гатунку мистецької акції також тлумачаться як хороша можливість для реалізації необхідного завдання: "оживляти українську людину" високомистецьким українським словом.

поетичного і драматичного рідного художнього слова для засвоєння і плекання української мови молоддю діаспори.

Виявивши хист театрознавця, автор наголосив на майже інтимному зв'язку захоплених своїми ролями виконавців феєрії (учнів режисера постановки Надії Хмари, дружини Р. Олійника) з архітвором "Лісова пісня", його поетичною красою, багатющою мовою та фольклорною джерельністю. Рецензент підкреслив пошану до української літературно-мистецької творчості, вже не холодно абстрактну, а ту, що проросла у душах самодіяльних артистів. Саме таким, на його думку, є кращий вияв пошани до Лесі Українки. Адже вона, зі знанням справи, стверджував Роман Рахманний, "завжди вважала українське мистецтво гідним засобом себевислову, але й також сильною зброєю у відвойовуванні культурно-політичної самобутності української нації" [3, с. 156]. Саму ж драму-феєрію Р. Олійник оцінив адекватно: це видатний твір уселюдського значення (так само й приблизно у той самий час професор Сорбонни Ж. Люсіані поставив драматургію Лесі Українки в один ряд із творчістю А. Стріндберга і Ю. О'Ніла).

Постать Лесі Українки публіцист осмислював і в опосередкуванні висловлюванням І. Франка про те, що ця хвора й слабосила дівчина – чи не одинокий "мужчина на всю новочасну соборну Україну" (цю тезу *cum grano salis* не сприйняла нова феміністична критика). Роман Рахманний, у свою чергу, поставив доньку Олени Пчілки у приклад усьому «поколінню письменників, які співали колискові "Люлі, смутку, люлі..." і "лили на папір чорнильні сльози» через дрібні життєві невдачі. Навіть більше, він протиставив таких мужніх жінок, як Леся Українка, а далі – й О. Степанівна, "голосінню поетів у таких же вояцьких мундирах", що створили здебільшого "сльозоточиві пісеньки каварняного звучання". Тому й українська армія, мовляв, була єдиною з революційних, що йшла в бій 1917–1920 рр. із "піснями про зломаного дуба,

крякаючого ворона і сахаринове коханнячко під вербою сухореброю" [1, с. 588]².

Майстерність Романа Рахманного виявилася в культивуванні, нерідко й обігранні концептуальних назв, наприклад, статті з назвою, що є мотто з Лесі Українки – "Не співайте мені сеї пісні"). Її сенс розкрито у заключній частині статті, де й атрибутовано авторство фрази. Цим ліричним рядком, що набув нового ідейного змісту, вже не наслідувально, а трансформаційно увиразнено віру публіциста в "спроможності української людини правити собою і спроможності української нації жити власним державним життям" [2, с. 567]. Інакше кажучи, художня спадщина Лесі Українки була для Романа Рахманного тим високоякісним

---

² Прийнятним тут визнаємо концепт героїзму українських жінок. Однак Леся Українка, звісно, не була "єдиним мужчиною" у своєму поколінні жінок-письменниць (згадаймо й Олену Пчілку, Людмилу Волошку та інших авторок. Та й поезії її притаманні не тільки мужні акорди, а й гама власне жіночих емоцій, навіть "рольові" материнські в колисковій "МІ" ("Місяць ясененький..."). До того ж цей її твір не найбільш "бойовий" своєю тональністю серед літературних колискових пісень. У П. Карманського є "Пісня заколисна" ще енергійнішої дикції (саме про цього автора збірки "Ой люлі, смутку", певне, і йдеться у наведеній цитаті). Вколисування ж свого смутку – мотив романтичної світової скороботи. А що Карманський, як і інші "молодомузці", не був співцем скорботної індивідуалістської музи, показала, зокрема, його збірка "За честь і волю". Не була тільки голосінням і творчість поетів у вояцьких одностроях – тут, очевидно, йдеться про пісні січового стрілецтва. Віддаючи належне іронічній умілості Романа Рахманного в означенні особливостей вояцького репертуару, нагадаємо: входили до нього й енергійні марші Івана Франка, Кирила Трильовського, Осипа Маковея. Новітню піснетворчість "усусусів" представляють не тільки романсово-любівні теми, а й козацькі жарти, героїчні лицарські мотиви, трагізм умирання вояка серед чистого поля, врешті-решт, образ рідної землі. Тож далеко не все характеризується у віршах поетів стрілецького коша розслабленістю, таки зрозумілою після боїв, чи солодкавістю. Назагал же, долучаючись до усвідомлення потреби в пісні, котра би "буяла, як пломінь" (Леся Українка), стверджуємо: і життя, і література надто багатогранні та не завжди вкладаються в однозначні полемічно-публіцистичні пасажі, нехай і висловлені з найкращими намірами.

"старим міхом", у який він уливав "нове вино", додаючи оптимізму й сили духу його вдячним реципієнтам.

Специфіка сприйняття поезії Лесі Українки суголосна спорідненим підходам есеїста до поцінування прозової творчості її галицького ровесника-новеліста. Того, чия творча персоналія стала предметом дослідження і популяризації в літературно-критичній студії Лесі Українки, присвяченій творчості чільних західноукраїнських авторів: Юрія Федьковича, Ольги Кобилянської та Василя Стефаника. Так, Роман Рахманний у публіцистичних статтях "Коли ще звірі знали українську мову" й "Зустріч з людьми з того світу" принагідно звернувся до його новелістики другого періоду творчості – часу розбудови національно-патріотичних обертонів прози письменника.

У результаті фабулярні компоненти твору "Сини" стали в осмисленні Романа Рахманного емблемами особливих внутрішніх процесів чи станів. У першому випадку – слова, які запали в душі українських поселенців на чужині від звуків рідної мови. Подібне почуття було вже по-літературному мистецьки відтворене в емоційній сфері "Синів", де для батька, як слушно занотував Роман Рахманний, "бесіда з його двома кіньми була єдиною розрадою по втраті двох синів на бойовищах української визвольної війни" [1, с. 21]. У другому випадку світло від духового меча чи то Т. Шевченка з І. Франком, чи то Лесі Українки діє на героя статті Хому Емігрантовича Брута, як "усусувська" шаблюка, від блиску якої прояснилася душа батька у "Синах". І, немов той Стефаників селянин, наратор "якось внутрішньо прояснів, прийнявши цей блиск у свої очі" [1, с. 114], а опритомнюючі слова – у серце.

Тож публіцист Роман Рахманний уповні розкрився як глибокий "сприймач" і майстер масштабної актуалізації ідейного змісту лейтмотивів творчості визначних майстрів національної літератури – насамперед Лесі Українки, а також Василя Стефаника, інших першорядних репрезентантів національного письменства їх покоління. Йдеться про Богдана Лепкого, співця журби і радощів Олександра Олеся, автора "Євшан-зілля" Миколу Вороного й навіть Миколу Філянського. Що стосується двох останніх постатей, то зав'язком реноваційної інтерпретації

есеїста послужили значні флористичні образи їхньої поезії: відповідно *свиан-зілля* та *бузковий кущ*.

Наприклад, заголовний символ однойменного твору Миколи Вороного став тим асимільованим артефактом патріотичної поеми, який вияскравив багате внутрішнє єство українських автохтонів Холму і Холмщини. 1937 р. 12 тис. греко-католицьких вірних заходилися рвати траву біля владичої кафедри в місті, яку поляки передали під католицький костюл, тобто ця степова трава, згідно зі статтею "Історична багатогранність Надбужанщини", стала для українців скарбом, понесеним додому на вічне "незабудь".

Другий же образ, зі статті "Про художню естафету, літературу без політики і кущ бузковий", транспоновано з твору небажаного тоді для режиму СРСР автора, у баченні Р. Олійника "передвісника українських неоклясиків". Легенда "Бузковий кущ" М. Філянського, на його літературознавчу думку, – один із небагатьох у нашій красній словесності, поряд із пейзажною лірикою Лесі Українки, майстерних описів української землі "як природи, а не як засобу висловлення стану почуттів поета" [1, с. 425]. Утілення пишної краси рідного довкілля у Філянського, його розквітлий кущ під пером Романа Рахманного став символом справжнього мистецтва, не заглушеного ідеологічним соцреалістичним бур'яном, самобутнім означником багатства нехай і злочинно прорідженого більшовиками літературного саду України.

Отже, публіцистична, есеїстична і літературознавча перцепція постаті й творчої спадщини Лесі Українки як поетки й драматурга, інших українських авторів із "канону майстрів" значуща адекватним і нерідко белетризаним окресленням світоглядних переконань і патріотичних первнів національної класики, розкриттям неприйняття всіякого сервілізму й рабства духу, дієвості мотиву слова-зброї. Хоча згадки й оцінки митців початку ХХ ст., утім, і Лесі Українки, у Р. Олійника не поширилися в більш ґрунтовні розвідки на кшталт його докторату, публіцист зумів адекватно розрити значення осягів української літератури у творенні культурної і політичної самобутності нації, належно поцінувати ліричні й драматичні

шедеври письменниці, вигадливо й ефективно обіграти її мотто, образи і символи. Канадський автор спромігся також прокреслити цінні збіжності ідейно-естетичного полілогу митців-класиків, актуалізувати для читачів із підрадянського та вільного світів гуманістичний волелюбний пафос справжньої творчості, ворожої до сервілізму й рабства духу. Майбутні комплексні дослідження зарубіжної перцепції творчості Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, В. Стефаніка й кращої частини спадщини інших значних українських письменників цієї генерації цілком розкриють ідейно-естетичне багатство й мистецьку результативність індивідуального внеску письменників-класиків у повноту й моральну красу себевіяву нації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рахманний Роман. Роздуми про Україну. Вибрані есеї та статті 1945–1990 / Роман Рахманний; упоряд. Л. Федорук. – К. : Вид-во Т-ва "Просвіта", 1997. – 569 с.
2. Рахманний Роман. Україна атомного віку. Есеї і статті, 1945–1986 : у 3 т. / Роман Рахманний. – Торонто : Гомін України, 1987. – Т. I. – 597 с.
3. Рахманний Роман. Україна атомного віку. Есеї і статті, 1945–1986: у 3 т. / Рахманний Роман. – Торонто : Гомін України, 1991. – Т. III. – 793 с.

REFERENCES

1. Raxmannyj Roman. Rozdumy pro Ukrajinu. Vybrani eseji ta statti 1945–1990 / Roman Raxmannyj; upor. L. Fedoruk. – K. : Vyd-vo T-va "Prosvita", 1997. – 569 s.
2. Raxmannyj Roman. Ukraijina atomnoho viku. Eseji i statti, 1945–1986 : u 3 t. / Roman Raxmannyj. – Toronto : Homin Ukrajiny, 1987. – T. I. – 597 s.
3. Raxmannyj Roman. Ukraijina atomnoho viku. Eseji i statti, 1945–1986: u 3 t. / Roman Raxmannyj. – Toronto : Homin Ukrajiny, 1991. – T. III. – 793 s.

Стаття надійшла до редакції 18.10.21

V. F. Pogrebennik, Dr Hab., Prof.
National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov, Kyiv

CREATIVE WORK OF LESYA UKRAÏNKA IN PERCEPTION OF ROMAN RACHMANNY

The article investigates the Roman Olynyk-Rachmanny's essays and his journalist articles, dedicated to the life and creativity of Lesya Ukraïnka and Ukrainian famous writers from her generation. It is covered in logical order, how the understanding of the poetics of the writers poetry developed in accordance with their vision and perception by R. Olynyk (pen-name Roman Rachmanny, 1918–2012). The content of his articles, essays etc. reveales Lesya Ukraïnka's individual contribution to the dynamics

of the system of genres, the improvement of lyrics personosphere and technical means of the literary modeling of reality, the combination of realism and romanticism in Ukrainian lyrics and drama of the end of the XIX-th – beginning of the XX-th centuries.

Roman Olynyk, well-known in North America journalist and scholar (PhD Montreal University), historian and literary critic, is also considered as an ambassador of the Ukrainian culture in free Western World, who through his more than 1300 publications in Polish, English, Dutch, German, French and Norwegian languages drew attention to Ukrainian struggle for Freedom, popularized the creative achievements of the Ukrainian literary coryphaeus T. Shevchenko, I. Franko, Lesya Ukraïnka's and others. His reasoning about Lesya Ukraïnka, V. Stefanyk, as it proved in article, is still marked by accurate definitions and symbolic assessments, interesting literary parallels, expressed with knowledge of the case with critical remarks. The scientist rightly affirmed the ascending evolution of the writer, who permanent enriched the recipients with new fruits of his socially significant talent, with represented the hole "Ukraina militans" (against tzarist Russia oppression) and delved into the people's soul. With good reason, R. Olynyk-Rachmanny emphasized her skill as an observer and psychologist, a master of sharp thoughts, and finally as intellectual-democrat, who promoted humanism, patriotism and high idealism of the Ukrainian literature's classic heritage.

Keywords: *literature, perception, essays, genre, pathos, patriotism, lyrics, innovation.*